

Alkotmánybíróság

Tisztelt Alkotmánybíróság!

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: 14/1098-0/2019	
Érkezett: 2019 JÚN 26.	
Példány: 5	Kezelőiroda:
2x4 + 5 db	

JÁSZBERÉNYI JÁRÁSBÍRÓSÁG	
Lapjatszám:	
Kezelőiroda:	
Eljárt a Jászberényi postai ártörvényszék	
Erkezett:	2019-05-23
Személyesen benyújtva a bírósághoz	
Példány:	Melléklet: db
Közzététel:	
Lapjatszám:	5-P.20.619/2015

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. § alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria 2019. március 6 napján kelt és 2019 május 06 napján kézhez vett, Pfv.I.20.688/2018/8 sorszámú közbensőítélete (továbbiakban: Kúria közbenső ítélete¹) alaptörvény ellenes az Abtv. 43. §-ának megfelelően azt semmisítse meg, és az elsőfokon eljáró Jászberényi Járásbíróság 5.P.20.619/2015/61 sorszámú ítéletét valamint a másodfokon eljáró Kecskeméti Törvényszék 1.Pf.21.203/2017/5 sorszámú ítéletét hatályában tartsa fenn.

Kérelmem indokolásaként az alábbiakat adom elő:

1. Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei

a) A pertörténet és a tényállás rövid ismertetése, a jogorvoslati lehetőségek kimerítése

tényállás:

1. hagyatéki eljárás

Az örökgyógyó - [redacted] a felperes [redacted] a testvére.

Az örökgyógyó és felperes szülei elváltak, az örökgyógyó édesapja Kanadában telepedett le, az édesanya ismét házasságot kötött és állami gondozásba adta az örökgyógyót és felperest. Az örökgyógyót nagybátyja vette később magához és gimnázium és az egyetem elvégzésében is támogatta.

Az örökgyógyó 1980-ban kötött házasságot [redacted] az alperesek nagynénjével, majd örökgyógyó 1983-ban disszidált és, hogy a házastársát emiatt itthon ne érje hátrány elváltak 1985-ben, azt követően, hogy az örökgyógyó visszatért Magyarországra ismét házasságot kötöttek és 2009-ig [redacted] haláláig együtt éltek. A házasságukból gyermek nem született.

A rokoni kapcsolatot örökgyógyó az indítványozók szüleivel tartotta, rendszeresen találkoztak. A felperessel örökgyógyó nem ápolta a rokoni kapcsolatot.

Az örökgyógyó 2012 október 01 napján végrendelet hátrahagyása mellett elhunyt öngyilkosságot követett el. Az örökgyógyónak gyermeke és házastársa nem volt, az édesanyja [redacted] volt a kötelesrészre jogosult hozzátartozó, az örökgyógyó édesapja 2009-ben elhunyt. Közjegyzői letétbe helyezett - [redacted] kelt - végrendeletében az örökgyógyó általános örökösöként a korábban elhunyt házastársának [redacted] nevezte meg. Az örökgyógyó a rendőrség részére búcsúlevelet hagyott, amelyben azt kérte, hogy az elhunyt házastársának testvérét [redacted] értesítsék a haláláról.

Az ügyben felvett hagyatéki leltárt [redacted] írta alá, a leltárban – pontos címmel és elérhetőséggel – törvényes örökösként [redacted] és az örökhagyó elhunyt apja után felperes van feltüntetve. [redacted] tájékoztatta az örökhagyó haláláról és arról is, hogy az örökhagyó végrendeletkezett.

A hagyatéki ügyben illetékes [redacted] é keszthelyi közjegyző az örökhagyó hagyatékát 24012/Ü/1944/2012/5 sorszámu - 2013 február 07 napján jogerőre emelkedett- végzésével a végrendeleti örökösöknek átadta a végrendelet tartalma szerint. A közjegyző a végzés indokolásában a következőt rögzíti „Örökhagyónak kötelesrésze jogosult hozzátartozója nem volt..... Az örökösök a végrendeletet érvényesnek fogadták el, ezért a közjegyző a hagyatékot a Ptk. 599.§. (2) bek. alapján a végrendelet szerint adta át. „.... Az örökösök jogban járatlan személyek a kötelesrésze jogosultak köréről pontos tudomásuk nem volt, a hagyatéki leltár felvételénél a képviselőjükben eljáró [redacted]. [redacted] a törvényes örökösök személyét és elérhetőségét a hagyatéki ügyintézővel közölte, az a hagyatéki leltárban feltüntetésre is került.

[redacted] – anélkül, hogy a kötelesrészi igényének érvényesítésével kapcsolatban bármilyen bizonyítható nyilatkozatot tett volna 2013 július 28 napján elhunyt. Hagyatéki tárgyalása 2013. 12. 12 napján volt, a hagyaték átadó végzés ugyanezen a napon jogerőssé vált. A hagyatéki eljárásban a felperes nem kérte annak megállapítását, hogy az édesanyja után a köteles rész iránti igényt is megörökölte. Annak ellenére, hogy már 2013 október elején megkereste [redacted] eljáró közjegyzőt és kérte a hagyatéki eljárás megismétlését.

Felperes 2013 november 04 napján kelt jogi képviselő által benyújtott beadványában – a közjegyzőnél bejelentette, hogy kéri a hagyatéki eljárás megismétlését, vitatja a végrendelet érvényességét és a hagyaték értékét is. A közjegyző – 2014. 03. 14 napján - új hagyatéki végzést hozott (24.012/Ü/1480/2013/4) és ebben ideiglenes hatállyal adta át a hagyatékot a végrendeleti örökösöknek. A végzés indokolása szerint az örökhagyó írásbeli magánvégrendelete alakilag érvényes.

Felperes a végzés ellen fellebbezéssel élt, a Zalaegerszegi Törvényszék 2 Pkf.20.450/2014/3 sorszámu végzésével a közjegyző végzését jóváhagyta 2014. 09. 23 napján, ezt a végzést felperes 2014. november 10 napján vette át.

2. Jászberényi Járásbíróság 5 P.20.619/2015 végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránt

Az első fokú bíróság felperes - végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránti – elsődleges kereseti kérelmét 30. sorszámu **közbenső ítéletével elutasította** . Az ítélete indokolásában rámutatott, hogy a felperes elsődleges kereseti kérelme megalapozatlan. Az örökhagyó 2012 08. 31 napján kelt és közjegyzőnél letétbe helyezett írásbeli magánvégrendelete, amely a négy alperes javára szóló végrendelet alakilag érvényes. A közjegyző indokolásával egyezően megállapította, hogy a két lapból álló végrendelet első oldala – lapja- önmagában is érvényes írásbeli magánvégrendelet, tartalmazza valamennyi formai elemet, amely szükséges a végrendelet érvényességéhez. Kitér az indokolás arra is, hogy a felperes csak az édesanyja jogutódjaként jogosult a végrendelet érvényességét vitatni, az édesapja vonatkozásában azt sem tudta bizonyítani, hogy a 2009 évben elhunyt [redacted] jogutódja. Másodlagos kereseti kérelmében felperes kötelesrész iránti igényt jelentett be, a hagyaték együttes értékét 20.800.000 Ft-ban jelölte meg - szemben a hagyaték átadó végzésben írt 15.403.281 Ft-tal - és ennek alapján a köteles rész iránti igénye 10.400.000 Ft. volt.

A közbenső ítélet ellen felperes fellebbezést jelentett be, majd azt visszavonta, így a 30 sorszámú közbenső ítélet 2016. 06. 09 napján első fokon jogerőre emelkedett.

Az elsőfokú bíróság – 5. P20.619/2015/61 számú - ítéletével a felperes keresetét elutasította. Az ítélet indokolásában kifejti a bíróság, hogy az örökhagyó szülője kötelesrésze jogosult lett volna. Rámutatott, hogy a bírói gyakorlat a kötelesrésze jogosult jogutódjának saját nevében történő igényérvényesítését csak akkor ismeri el, amikor egyértelműen megállapítható, hogy a köteles részre jogosult igényét maga is érvényesíteni kívánta, de abban valamilyen akaratán kívülálló ok megakadályozta, a felperes pedig nem bizonyította, hogy az édesanyja az igényt érvényesíteni kívánta.

Kecskeméti Törvényszék, mint másodfokú bíróság 1. Pf.21.203/2017

Az ítélet ellen a felperes fellebbezett a Kecskeméti Törvényszék, mint másodfokú bíróság 1.Pf.21.203/2017/5 sorszámú ítéletével az első fokú bíróság ítéletét hegyben hagyta, amellelt, hogy annak jogi indokolását kiegészítette, kifejtve, hogy a kötelesrész sajátos öröklési jogi intézmény, amelyet a jogosultnak kell érvényesítenie, mint kötelmi igényt a kötelesrésztől felelős személyekkel szemben. Annak bizonyítása, hogy a jogosult az igényét kifejezésre juttatta, ill. menthető okból nem érvényesítette a felperest terhelte.

Az indokolásában leszögezte azt is, hogy a közjegyző részéről eljárási szabálysértés történt, megítélése szerint ez azonban nem zárta el a kötelesrésze jogosultat attól, hogy valamiképp kötelesrész iránti igényét kifejezésre juttassa, azért sem, mert tudomása volt arról, hogy az örökhagyó végrendelet hátrahagyása mellett hunyt el. Az örökhagyó és a kötelesrésze jogosult halála között hátrahagyólagosan 10 hónap telt el, a rendelkezésre álló adatokból nem volt megállapítható, hogy az örökhagyó édesanyja olyan szellemi állapotban lett volna, hogy nem volt képes kötelesrész iránti igényét kinyilvánítani. E körben a felperes az első fokú eljárásban bizonyítási indítvánnyal nem élt, annak ellenére, hogy az elsőfokú bíróság erre felhívta.

A jogerős ítélet ellen a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az első fokú ítélet megváltoztatását kérte. Érvéle szerint a kötelesrész iránti igény, mint kötelmi igény nem személyhez kötött követelés, engedményezhető és örökölheto. Az öröklés egyetemes jogutódlás, amelynek része a köteles rész iránti igény is.

Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban való fenntartására irányult.

3. Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.688/2018

A Kúria a Kecskeméti Törvényszék 1. Pf.21.203/2017/5 számú jogerős ítéletét hatályon kívül helyezte és az első fokú bíróság ítéletét megváltoztatva megállapította, hogy a felperes öröklés jogcímén a kötelesrész iránti igényt megszerezte.

Kúria döntésének jogi indokai

A kötelesrész egy sajátos öröklési jogi intézmény, a kötelesrésze jogosult nem minősül örökösnek, a kötelesrész iránti igény kötelmi követelés. A kötelesrész iránti igény nem célkötelem, mert a nyújtott szolgáltatás rendeltetése, célja közömbös. Önmagában az, hogy a Polgári Törvénykönyv meghatározza a kötelesrésze jogosult alanyi kört, nem teszi a kötelesrész iránti követelést célhoz kötött kötelemmé.

A Kúria indokolásában hivatkozik a Kúria 43. számú teljes ülési döntvényére –száma P.H.T.293 – amely szerint „...törvényes osztályrésze (kötelesrésze) jogosultnak a kötelesrészhez való joga, ha

annak érvényesítése előtt meghalt, átszáll annak az ő örököseire” (1889.V. 17) A kötelesrészre jogosultnak az örökhagyó haláláig várománya van a kötelesrészre, ez a váromány – az örökhagyó túlélésével – átfordul igényre, az igény pedig ha annak érvényesítése előtt meghal átszáll az örököseire.

A Kúria hangsúlyozza, a kötelesrész címén érvényesített igény főszabályként pénzkövetelés, de mindenképp vagyoni igény. Ebből következően, mint kötelmi igény 5 év alatt évül el. Ha a kötelesrészre jogosult az előtt hal meg, hogy kötelesrész iránti igényét érvényesítette volna, úgy a kötelesrész iránti követelés, mint kötelmi követelés a hagyatéka részeként átszáll örököseire, mint általános jogutódra.

A fentiekre tekintettel a Kúria megállapította, hogy felperes a kötelesrész iránti igényt, mint édesanyja törvényes örököse megörökölte.

Arra való tekintettel, hogy az alperesek a követelés jogalapját és összecszerűségét is vitatták a Kúria közbenső ítéletével megállapította, hogy felperes a kötelesrész iránti igényt megörökölte, az összecszerűség vonatkozásában az első fokon eljár bíróságnak kell az eljárást lefolytatnia.

b) A jogorvoslati lehetőségek kimerítése:

Jászberényi Járásbíróság 5.P.20.619/2015/61 sorszámú ítéletével a **felperes keresetét elutasította**, a másodfokon eljár Kecskeméti Törvényszék 1.Pf.21.203/2017/5 sorszámú ítéletét hatályában fenntartotta az elsőfokú ítéletet. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság azonban a Pfv.I.20.688/2018/8 sorszámú közbensőítéletével megváltoztatta a korábbi bírósági döntéseket. A Kúria döntése ellen további jogorvoslat nincs helye. Az ügyben perújítás nincs folyamatban, összecszerűség tekintetében a Jászberényi Járásbíróságon folyik az elsőfokú eljárás.

c) Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje

A Kúria 2019. március 6 napján kelt Pfv.I.20.688/2018/8 sorszámú közbensőítéletét 2019 május 06 napján vette kézhez elektronikus úton a III.r és a IV.r. alperesek jogi képviselője. Az alkotmányjogi panasz benyújtására nyitva álló határidő megtartásra került.

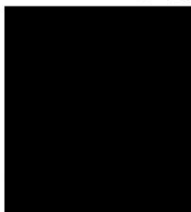
d) Az indítványozó érintettségének bemutatása

A Kúria 2019. március 6 napján kelt Pfv.I.20.688/2018/8 sorszámú közbensőítélete a III.r. és a IV. r alperesek vagyoni viszonyait érinti, tekintettel arra, hogy a felperesi keresetösség megállítása okán alpereseket marasztaló ítélet várható.

e) Annak bemutatása, hogy az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

A Kúria 2019. március 6 napján kelt Pfv.I.20.688/2018/8 sorszámú közbensőítélete a korábban elfogadott bírói gyakorlattól eltérően értelmezte a kötelesrész iránti igény örökölhetőségét, mely sérti a jogbiztonságot. A jogértelmezése nélkülözi a jogszabályi alapot, általános jogelvekből jogdogmatikából, korábbi még az Mtj. idején hozott Kúria döntésen alapul. Nem veszi figyelembe, hogy az alaptörvény szélesebb körben védi a tulajdont, a végintézkedés szabadságát.

A közbenső ítélet továbbá sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, a jogorvoslathoz való jogot, mivel a Kúria eltérő jogértelmezése folytán – kötelesrész iránti igény feltétel nélküli örökölhetősége- a

bizonyítási teher alpereseket terhelne, arra vonatkozóan, hogy az igény akár a kötelesrészre jogosult lemondása okán nem szállt át az ő jogutódjára, nem folytatható le bizonyítást, mert az I és a II fokon eljáró bíróságok a felperest kötelezték annak bizonyítására, hogy az igényt megörökölte.

Abtv. 27.§ - a Kúria közbenső ítéletével szemben az indítványozó számára jogorvoslati lehetőség nincs biztosítva, ez pedig a Kúria közbenső ítéletének itt panaszolt részeivel együtt sérti az indítványozónak a tisztességes eljáráshoz való jogát.

2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

a) Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése

XIII. cikk

(1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.

XXIV. cikk

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.

b) A megsemmisíteni kért bírói döntés alaptörvény-ellenességének indokolása

A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kötelesrész iránti igény kötelmi igény, és nem célkötelelem így szabadon engedményezhető, örökölhető.

A Kúria kifejtette nincs olyan jogszabályi rendelkezés mely tiltaná annak engedményezését vagy örökölhetségét. Az engedményezés mindig egy aktív, cselekmény ahol a követelés átruházása történik. Ezzel szemben az öröklésnél a követelés átszállásáról lehet csak beszélni.

A rPtk a kötelmi jogi igényt az öröklésjogi szabályok között szabályozza nem pedig a kötelmi jogi részben. Az öröklésjog szoros kapcsolatban áll magántulajdoni rend kialakulásával és fejlődésével. A Kúria által felhívott 1889-es döntés nem a jogvita elbírálásánál irányadó rPtk-t veszi alakul, nem is veheti. A Polgári Törvénykönyv magyarázata pedig kiemeli, hogy a kötelesrész intézményét egyszerűsítve tartotta fenn a rPtk. (Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest 1981., 2729 oldal) A kötelesrész „célja, hogy az örökhagyó legközelebbi hozzátartozói részére biztosítsa a hagyatékban részesedést anélkül, hogy az örökhagyó végintézkedési szabadságát korlátozná.” (Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest 1981., 3108 oldal) A kötelesrész iránti igény örökölhetségéről csak akkor lehet beszélni, ha kötelesrészre jogosult, nem esett ki az öröklésből, vagy igényéről nem mondott le. A Kúria által felhívott 1889-es döntés is abból indul ki, hogy azért lehet örökölni a kötelesrész iránti igényt, mert az átruházható (a rPtk azonban nem mondja ki kifejezetten, hogy átruházható, míg a Mtj 2009 §-a kimondta. Jelenleg csak a bírói gyakorlat alapján van helye engedményezésnek, ahol még a személyi kör /engedményező-engedményes / is kötelesrészre jogosult volt) Természetesen nincs annak akadálya, hogy a jogalkotó a kötelesrész iránti igény engedményezhetőségéről, vagy örökölhetségéről rendelkezzen, mint az a Német BGB 2317.§(2) bekezdésében ez meg is található. E kérdés azonban alapjaiban érinti az örökhagyó végintézkedés szerinti örökösöknek örökléshez való jogát, hiszen a kötelesrész intézménye az örökhagyó szabad rendelkezési jogával szembeni korlátozás, mely a jogalkotó által a törvényes öröklésre jogosultak köréből leszűkített, jól meghatározott személyi kör javára szól. E személyi kört bővíti minden törvényi alapot mellőzve a Kúria döntése mikor a kötelesrész iránti igényt egyszerű kötelmi igénynek minősítve rendelkezik annak feltétel nélküli örökölhetségéről.

Ha szemügyre vesszük a Polgári törvénykönyvről szóló 2013.évi V törvénynek a kötelesrészre vonatkozó rendelkezéseit, azt találjuk, hogy a bírói gyakorlat által elévülési időként megszabott öt évet törvényi rangra emeli a jogalkotó (Ptk 7:76.§). A; Polgári Jog I/VI kötete (HVGorac Lap és Könyvkiadó, Budapest, 2013) 244. oldalán a szerzők kiemelik, hogy azért kötelmi igény a kötelesrész

mert annak jogosultja nem örökös, nem örökostársa az örökhagyónak. Kiemelik, hogy a kötelesrész intézmények öröklésjogi szabályai nem tehetők vitássá mivel a „kötelesrészre jogosultak a törvényes örökösök személyi köréből, azon belül is a fentebb nevezett legközelebbi hozzátartozók közül kerülnek ki, akikre a kizárás szabályai is vonatkoznak”. A kötelesrészre jogosultak személyi körének minden további feltétel megkövetelése nélküli (a kötelesrészre jogosult életében kifejezésre juttatta, hogy az igényt érvényesíteni akarja) bővítése az örökhagyó örökösének passzív öröklési jogát csorbítja.

A hatályos Ptk. csökkentette a kötelesrész mértékét (7:82.§(1) bek) valamint a kitagadási okok körét bővítette (7:78.§ (2)- (3) bek) Ezen új rendelkezések is kifejezésre juttatják, hogy az örökhagyó és a kötelesrészre jogosult hozzátartozó között speciális öröklésjogi alapon nyugszik a jogalkotó által létrehozott, a bírói gyakorlat által kötelmi igénynek tekintett kötelesrész iránti igény. Az örökhagyó a hatályos szabályozás alapján azonban a kötelesrészre jogosult örökösével szemben védtelen. Míg a kötelesrészre jogosult hozzátartozóját kitagadhatja addig a kötelesrészre jogosult örököse akár olyan személy is lehet, aki az örökhagyó utáni öröklésre érdemtelen. Így ha az igény automatikusan átszáll, annak vizsgálata nélkül, hogy az a kötelesrészre jogosult személy hagyatékának tárgyát képezte –e , az örökhagyó örököse olyan személy részére kell, hogy a kötelesrész iránti igényt teljesítsen, aki akár az örökhagyó utáni öröklésre érdemtelen mert például az örökhagyó életére tört.

A kötelesrészre „jogosultak” személyi köre, ezáltal beláthatatlan mértékűre bővül, miközben például Ausztiában a kötelesrészre jogosultak személyi körébe 2017. január 1.napja óta nem tartoznak bele az örökhagyó szülei sem.

Az I és a II. fokon eljáró bíróságok a felperest kötelezték annak bizonyítására, hogy az igényt megörökölte. A felperes által becsatolt néhai [REDACTED] születési neve: [REDACTED] kötelesrészre jogosult felperesi jogelőd után lefolytatott hagyatéki eljárásban hozott 11038/Ü/931/2013/6 sorszámú hagyatékátadó végzés sem tartalmazza a felperes által a perben érvényesített kötelesrész iránti igényt mint aktív vagyontárgyat. Felperes mégis azt állította, hogy a kötelesrész iránti igényt megörökölte.

A kötelesrészre jogosult életében a kötelesrészre jogosult döntésétől függ az, hogy a kötelesrész kiadása iránti igényt érvényesíti-e. „ A kötelesrész nem automatikus igény”(HVGorac Lap és Könyvkiadó , Budapest, 2013; Polgári Jog I/VI kötete 244. oldala) Az igény érvényesítéséről csak a kötelesrészre jogosult dönthet. A kötelesrészre jogosult igény nem egyetemleges, nem hoz létre egységes /kényszer pertársaságot (BH 1988.177.II.) sem a kötelesrészre jogosultak között. Ez alapján a kötelesrészre jogosult életében a kötelesrészre jogosult hitelezője sem tudja kérni eredményesen a követelés lefoglalását. Ha elfogadjuk a Kúria álláspontját és a kötelesrészre jogosult örökhagyó örököse megszerzi azon igényt is (kötelesrész) aminek az érvényesítését a jogelőd meg sem próbálta kifejezésre sem jutatni életében, vagyis nem tett semmilyen harmadik személy számára is érzékelhető lépést a követelése érvényesítésére, az ennek ellenére egyszerű kötelmi igényként átszálló igénynek a foglalását is kérheti a kötelesrészre jogosult személy örökösének a hagyatéki hitelezője. E megközelítés alapján igény (kötelesrészre jogosult életében) és igény (kötelesrészre jogosult halálát követően az ő hagyatékában öröklődő) közt különbség van, mely még a kötelesrészre jogosult hitelezője és a kötelesrészre jogosult hitelezője közt is különbséget tesz, minden tételes jogi rendelkezés nélkül. De akár ennek mentén eljuthatunk oda is, hogy a kötelesrészre jogosult hagyatéki eljárásában hagyatéki hitelezőként fellépő személy, kérheti a kötelesrészre jogosultat az örökhagyó után megillető kötelesrész iránti igény vagyontárgyként történő leltározását, és így akár olyan követelésből is kielégítéshez juthat, amiből a kötelesrészre jogosult életében nem jutott volna. Vagyis ha a kötelesrészre jogosult az igénye megnyíltát követő 5 éven belül meghal, és a nem mondott le az igényéről, akár a hitelező hozzájuthat az igényhez, míg ha elévülési időn túl történik a haláleset már nem juthat hozzá. A megnyílt kötelesrész iránti igény ezen az alapon pedig nem egy, hanem

számtalan esetben is tovább öröklődhet. Így elveszti eredeti célját (például: a családi vagyon védelmét), az örökhagyó és a kötelesrésze jogosult hozzátartozó közötti szoros kapcsolatát, mely következtében a jogintézmény értelmét és funkcióját vesztetten kiüresedik.

Álláspontunk szerint az Kúria Pfv.I.20.688/2018/8 sorszámú közbenső ítéletével az örökléshez való jogunkat csorbította, mikor feltétel nélkül átszálló kötelmi követelésnek tekintette a kötelesrésze iránti igényt. A kötelesrésze iránti igény nem visszterhes, hanem ingyenes az ajándékhoz hasonló, ezért nincs olyan védendő érdek a kötelesrésze jogosult örököse oldalán mely indokolttá tenné az örökhagyó szabad végintézkedésének a csorbítását és ezáltal az örökléshez, tulajdonhoz való jog korlátozását. A Kúria döntése egyben sérti az örökhagyó szabad végintézkedési jogát, a tulajdonhoz, az azzal való rendelkezéshez való jogát, mivel olyan személyi kör részére juttat követelést az örökhagyó örököseivel szemben, akiket esetleg nem is ismer. Az ilyen korlátozás nem áll arányban az örökösök érdekével, ha a kötelesrésze jogosult életében nem tett semmit sem annak érdekében, hogy a kötelesrésze iránti igényét érvényesítse.

XXIVII. cikk (1) bekezdéséhez.

Kúria által felhívott 1889-es Kúria döntés is kiemeli ugyanakkor, hogy az átszállásnak akadálya lehet, hogy „*lemondott-e a jogosult a maga jogáról s hogy nem évült-e el a kereseti jog már a jogosult életében? Ha e kérdések egyike vagy másika igenlően oldatik meg valamely konkrét esetben, akkor átszállásról, természetesen szó nem lehet azért, mert a lemondás vagy elévülés folytán elenyészett jog senkire sem szállhat át*”. (1889. 293. döntés 162. oldal)

A perben eljáró I és II. fokú bíróságok a jelen panasz alapját képezői Kúria jogértelmezéstől eltérő álláspontot foglaltak el. A kötelesrésze iránti igény megszerzésének bizonyítására a felperest hívták fel, nem pedig alpereseket kötelezték arra, hogy bizonyítsák a felperesi jogelőd hagyatéka úgy nyílt meg, hogy abban a kötelesrésze iránti igény nem volt benne, mert arról annak jogosultja (felperesi jogelőd) még életében lemondott. A rPtk. a kötelesrésze iránti igényről történő lemondás tekintetében -az örökhagyó halálát követően – nem tartalmaz alaki kikötést, így ez akár szóban, ráutaló magatartással, akár írásban is megtörténhet. *A lemondás nincs alakisághoz kötve,. A lemondás megtörténhet az érdekeltekhez intézett nyilatkozattal is.* (A Polgári Törvénykönyv Magyarázata, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest 1981., 3155 oldal)

A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság által elfoglalt eltérő jogértelmezés alapján azonban figyelemmel a Kúria által döntése alátámasztására felhívott 1889. 293 számú döntésben kifejtettekre is , alperesnek a tisztességes eljáráshoz való joga sérült amikor a Kúria közbenső ítélettel döntött a perben a jogalap kérdésében, meg sem adta a lehetőséget az alperesek számára, hogy bizonyítsák, a felperesi jogelőd még életében lemondott arról, hogy kötelesrésze iránti igényt érvényesítsen az alperesekkel szemben. A peres iratok alapján azonban megállapítható, hogy a felperesi jogelőd és a III.r. IV.r. alperesek édesanyja beszéltek egymással az örökhagyó halálát követően, ekörben azonban a téves bizonyítási teher telepítése okán bizonyítás nem folytatható le. Továbbá míg a néhai [REDACTED] örökhagyó utáni hagyatéki ügyben felvett hagyatéki leltár tartalmazza a felperesi jogelődöt mint kötelesrésze jogosultat, addig a 24012/Ü/1994/2012/5 sorszámú hagyatékátadó végzés indokolása első mondata első része azt rögzíti, hogy az örökhagyónak kötelesrésze jogosult hozzátartozója nem volt. A Kúria döntés elzárja az alpereseket annak tisztázásától is, hogy az eljáró közjegyző ezen megállapítása min alapul.

A Kúria fentebb felhívott döntése sérti a jogorvoslathoz, a tisztességes eljáráshoz való jogunkat, mivel az eltérő jogértelmezése (hiszen felülmérlegelésnek nem lenne helye) okán a perben bizonyítási indítványt nem tehetünk, a bizonyítási teher a felperest terhelte, és az a Kúria eltérő jogértelmezése következtében fordult csak át alperesek terhére, azonban a jogalap tekintetében való közbenső ítélet

elzárja alpereseket attól, hogy bizonyítsák a felperesi jogelőd kötelesrész iránti igénye nem szállt át hagyatéka részeként a felperesre,

Alperesek által előadottakat támasztja alá a Jászberényi Bíróság 5.P.20.619./2015/48 sorszámú jegyzőkönyvének második oldala is. A tárgyaláson a felperes saját maga ismeri el, hogy jogelődje értesítve lett a fia haláláról és arról is, hogy az alperesek örökölnék utána. De ugyancsak ezt támasztja alá a felperesi jogi képviselő által Budapesten 2014.január 16. napján kelt levél is. „Mivel a combnyaktörés miatt kórházba került, a fia temetésén sem tudott részt venni. A temetésen [REDACTED] – Ügyfelem – vett részt, akivel szóban közölte [REDACTED] is, hogy „mindent a [REDACTED] örököl”. Ugyanezt telefonon elmondta [REDACTED] is. [REDACTED] nem értette, hogy fia miért a volt felesége rokonaira hagyta a vagyonát.”

A fentiek alapján – amennyiben a bizonyítási teher a Kúria jogértelmezésének megfelelően lett volna telepítve az I. és a II fokon eljáró bíróságok által- az alperesek azt bizonyíthatták volna, hogy a kötelesrész iránti igényéről felperesi jogelőd lemondott. Ettől zárja el alaptörvény sértő módon a Kúria közbenső ítélete az alpereseket, pedig felperes is elismerte a per során, hogy a III.r. és a IV.r alperesek szülei beszéltek a felperesi jogelőddel és a felperessel is arról, hogy kik a végrendeleti örökösök. Felperesi jogelőd pedig ezt elfogadta.

3. Egyéb nyilatkozatok és melléletek

a) Nyilatkozat arról, ha az indítványozó kezdeményezte-e a bíróságon az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését.

Tekintettel arra, hogy a Kúria döntése jogalapot dönt el, nem került kezdeményezésre a végrehajthatóság felfüggesztése.

b) Ügyvédi meghatalmazás eredeti példánya, vagy jogtanácsosi igazolvány másolata, ha az indítványozó jogi képviselővel jár el. (Melléklet)

Ügyvédi képviselő nélkül járnak el a kérelmezők.

c) Nyilatkozat az indítványozó személyes adatainak nyilvánosságra hozhatóságáról (Melléklet)

A kérelmezők a személyes adataik közzétételéhez nem járulnak hozzá.

d) Az érintettséget alátámasztó dokumentumok egyszerű másolata (Melléletek)

- Kúria Pfv.I.20.688/2018/8 sorszámú közbensőítélete
- Jászberényi Járásbíróság 5.P.20.619/2015/61 sorszámú ítélete
- Kecskeméti Törvényszék 1.Pf.21.203/2017/5 sorszámú ítélete

Kelt: Szolnok, 2019. május 20.

